

נמוג

"נמוג" היא תערוכה בשלושה חלקים של יבגניה גוטרמן ומיכל שני. בחלל הגלריה נפרשים שני גופי עבודה העוסקים, כל אחד בדרכו, בחקירה של יסודות הצילום ובאופן יצירת הדימויים. בחדר הימני מוצגות עבודות של גוטרמן ובחדר השמאלי עבודותיה של שני, כאשר החלל המרכזי מהווה נקודת מפגש - מכאן החומר הצילומי מתחיל להתפרק, להישבר, להתמוסס - טביעת אצבע על פיסת נגטיב ישן, ריצוד של דקלים דהויים, דמויות מטושטשות עומדות במרחק.

מיכל שני מצלמת פיסות אחרונות של טבע בשולי תל-אביב. היא מתעדת פינות עזובות של צמחיה פראית, עצים עיקשים שעומדים על מקומם בין גושי בטון ואתרי בנייה. הצמחים שבצילומיה נאבקים לגדול ולהתקיים בסביבה עוינת. זהו מאבק שקט, עדין, אינטואיטיבי, קיומי. בעבודתה קיים מצד אחד הרצון לשמר את הטבע ההולך ונעלם באמצעות הצילום, ומצד שני ההבנה שלצילום עצמו יש השלכות סביבתיות שלא ניתן להתעלם מהן. בנסיון להתמודד עם סתירה פנימית זו, שני פונה לשיטות פיתוח והדפסה אלטרנטיביות, מבוססות צמחים במקום כימיקלים. היא משתמשת ברוזמרין, עלי זית, קפה ומלח כדי לפתח את הנגטיבים וההדפסים, ומשתמשת בניירות צילום ישנים שפג תוקפם. העבודה עם חומרים פחות צפויים ויציבים, לא מדויקים, מעמידה בסימן שאלה את הצילום כמדיום שנועד להנציח, לקבע.

יבגניה גוטרמן משלבת את צילומיה עם צילומים ישנים שצילם סבה, ועוסקת ביכולתו של הצילום לגשר על הפערים בין נוכחות להיעדרות, ובין תחושות של שייכות ותלישות. חלק מהנגטיבים הישנים שהיא בוחרת לעבוד איתם ניזוקו עם הזמן, צברו אבק או נפגעו מאור. חלקם מטושטשים, מופשטים, לא ברורים. גוטרמן, שעלתה מרוסיה לפני שש שנים, מרמזת בעבודתה על מסע מאי-קיום ליצירה - מ"שום מקום" אבוד וחסר מנוחה ועד להגעה הביתה, אל מה שהיא מגדירה מחדש כבית - גם אם זה איננו מקום פיזי עוד. הארכיון המשפחתי הוא נקודת המוצא של גוטרמן, אליו היא חוזרת ומגיבה בעבודותיה. העבודה האנלוגית מאפשרת לה לשהות עם חוסר הוודאות וההשתנות, עם שבריריות הזכרון.

שיתוף הפעולה בין גוטרמן לשני נובע מתוך הלך הרוח המשותף שנמצא בעבודותיהן - תחושה של חוסר נחת, געגוע, היאחזות בדבר מה שהולך ונעלם. בהתאם, שתיהן דבקות בצילום שבוגד במושג הנצחיות, שמסרב להישאר מקובע ותמידי. דרך העבודה עם הארכיון המשפחתי אצל גוטרמן, ודרך העבודה האיטית והישירה עם הטבע אצל שני, הן מנסות למצוא מרחב של קיום אפשרי, מקום של שקט.